

Yttrande

Datum
2024-07-31

Diarienummer
3.1.17-03071/2024

Regeringskansliet
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Lägesrapport om marknadsläget i jordbrukssektorn den 31 juli 2024

Jordbruksverket har fått i uppdrag av regeringen att varje månad lämna en lägesrapport över situationen i den svenska jordbrukssektorn.

Sammanfattning

Faktor	Senaste månaden	Senaste året
Världsmarknadpriser jordbruksprodukter	Oförändrat, fallande för spannmål och oljeväxter	Ner
Världsmarknadspris för olja	Svagt ner	Ner
Svensk produktion – animalier	Nötkött upp, mjölk, griskött och ägg ner	Nötkött upp, mjölk och ägg ner, griskött oförändrat
Svensk produktion vegetabilier	Förväntningar om normal skörd av spannmål	
Svenska produktpriser – vegetabilier	Upp	Upp
Svenska produktpriser animalier	Upp för mjölk	Upp
Svenska produktionsmedelspriser	Oförändrade	Ner
Lönsamhet	Tilltagande optimism	
Valutakurs SEK/USD	Försvagats	Försvagats

Prisrörelserna på världsmarknaden för livsmedel har varit små de senaste månaderna. FAO:s prisindex för livsmedelsprodukter har rört sig med några få procentenheter under första halvåret 2024. Världsmarknaden för spannmål och oljeväxter påverkas för närvarande av att skörden har börjat på norra halvklotet. I nuläget finns det inte några allvarliga störningar och därför har priserna fortsatt ner. Förutsättningarna för 2024 års skörd har inte varit optimala i vissa delar av EU, med en kall och nederbördsrik väderlek, särskilt i de västra delarna, medan det varit torrt och varmt i de sydöstra delarna. Trots ogynnsam väderlek har EU-kommissionens forskningscentrum, JRC, i sin senaste prognos kommit fram till att hektaravkastningen blir nära normal.

Vädret i Sverige har under juli varit omväxlande med förhållandevis mycket nederbörd, det har inte förekommit några extremt höga temperaturer. Lokalt har det på kort tid fallit stora nederbördsmängder. SMHI:s senaste långtidsprognos för augusti visar att vädret blir mer högtrycksbetonat men att det däremellan passerar lågtryck från Atlanten. Det väntas inte några långvariga perioder av extremt höga temperaturer.

Skörden av spannmål, oljeväxter och vallfrö har börjat men skördade arealer är fortfarande små. Grödorna har gynnats av väderleken under juni och juli men för att skörden ska kunna genomföras och kvaliteten inte äventyras krävs torrare väderlek under augusti. Lantmännens skördeprognos från början av juli pekar mot en normal storlek på årets spannmålsskörd, vilket innebär 5,4 miljoner ton. Det är drygt en miljon ton mer än förra året. Årets produktion av oljeväxter och trindsäd väntas bli något mindre än vid en normalskörd. Vallskörden har blivit bra eller till och med mycket bra, sett till kvantiteten, i stora delar av landet.

I Halland har potatisodlingen drabbats av kraftiga regn som väntas leda till skördebortfall med tio procent.

Antalet semineringar av både mjölkkor och suggor har minskat hittills under 2024 jämfört med närmast föregående år.

Förutsättningar finns för en förbättrad lönsamhet i svenska jordbrukssektorn under 2024 jämfört med föregående år, bland annat för att prognoserna pekar mot en större skörd i år.

Omvärldsfaktorer

Inflationstakten i Sverige för juni 2024, uttryckt i KPIF (konsumentprisindex med fast ränta), uppgick till 1,3 procent. Det är den lägsta inflationstakten sedan våren 2021. Viktiga orsaker till avtagande inflationstakt är lägre priser för energi, kläder och hotellövernattningar. Livsmedelspriserna (inklusive alkoholfria drycker) steg med drygt en procent i juni 2024 jämfört med juni 2023.

Under senare delen av juli har värdet på den svenska kronan försvagats både mot dollarn och euron. Eurokursen nådde den 25 juli sin hittills högsta nivå under 2024. Den svenska kronan handlades till 11,76 kronor mot euron och 10,86 mot den amerikanska dollarn. Oro på marknaden, bland annat till följd av den omfattande IT-kraschen, leder till att de stora valutorna förstärkts medan små valutor, som den svenska kronan, försvagas.

Priset för Brentolja steg under slutet av juni till cirka 85 dollar per fat, därefter har priset åter börjat sjunka ner mot 80 dollar per fat.

FAO:s prisindex för jordbruksprodukter för juni 2024 blev oförändrat jämfört med föregående månad. Jämfört med rekordnoteringen våren 2022 har FAO:s index gått ner med 25 procent och under det senaste året har index gått ner med två procent.

Världsmarknaden för spannmål och oljeväxter påverkas alltmer av att skörden på norra halvklotet är på väg. Marknaden reagerar snabbt på eventuella förändringar av prognoser för skördeutfallet. Totalt sett för världen är utsikterna fortsatt goda för en bra skörd för 2024/25. USDA:s senaste prognos från juli 2024 visar på en ökning av utgående lager för 2024/25 jämfört med föregående prognostillfälle för spannmål och sojabönor. Priserna på världsmarknaden har därför gått ner under den senaste månaden. För raps har däremot priserna ökat på grund av förväntningar om en svag skörd bland annat i EU.

Egypten gjorde i mitten av juli sitt största inköp av vete vid ett enskilt tillfälle på mer än två år, 770 000 ton. Merparten av vetet köptes från Ryssland. Även Algeriet har gjort stora inköp av vete, merparten har köpts i Östeuropa.

I EU har växtsäsongen 2024/25 inte varit helt optimal med kall och nederbördsrik väderlek särskilt i de västra delarna. Avkastningen för den spannmål som skördats hittills har varit lägre än vad som förväntades. Fortsatt nederbördsrikt väder kan leda till problem för skörd av grödorna och att det uppstår kvalitetsproblem. I de sydöstra delarna av EU har det varit torrt och varmt vilket lett till skador på grödorna. Totalt sett för EU-27 beräknas årets hektaravkastning för de flesta grödor bli nära genomsnittet för de fem senaste åren enligt EU-kommissionens forskningscentrum, JRC.

Under den gångna månaden har det beslutats att 77 miljoner euro från EU:s krisreserv ska delas ut. Länderna som kommer få del av pengarna är Österrike, Tjeckien och Polen. Detta på grund av att deras producenter av frukt, grönsaker och vin har drabbats av stora förluster till följd av frost och hagel tidigare under året. Även Portugal kommer att få del av pengarna från krisreserven för att stötta vinproducenter som lider förluster till följd av obalanser på vinmarknaden.

Producenter av citrusfrukter i södra Europa upplever svårigheter på grund av allt torrare väder. Eftersom exportvägen via Suezkanalen är stängd är det också fortsatta problem med exporten av produkter som inte har lång hållbarhet. Detta eftersom transportererna måste gå runt Afrikas horn. Det leder alltså till att det blir både dyrare och svårare att exportera. Situationen med exporten har dock bidragit till att mildra prisuppgången av drabbade produkterna på EU:s inre marknad eftersom delar av produktionen som vanligtvis exporterats istället har sålts på den inre marknaden.

Det holländska mejeriet Campina höjer mjölkpriset för augusti 2024 med 1,25 euro/100 kg till 49,25 euro/100 kg för konventionell mjölk. För ekologisk mjölk höjs priset från 57,50 euro/100 kg till 58,00 euro/100kg.

Vädersituationen

Vädret under juli 2024 har varit omväxlande med lokalt stora nederbördsmängder på kort tid. Det har inte varit långa sammanhängande perioder med höga temperaturer.

SMHI:s senaste långtidsprognos för augusti 2024 visar att vädret går mot att bli mer högtrycksinfluerat, främst i de södra och mellersta delarna av landet. Det väntas dock även förekomma passerande lågtryck från Atlanten. Det förväntas inte några extrema temperaturer.

Produktion, priser och handel i Sverige

Den omväxlande väderleken under juli med regn och relativt svalt väder har varit gynnsam för de flesta grödor. Lokalt kan stora nederbördsmängder på kort tid skadat grödorna. Grödor som drabbats av torka tidigare under säsongen är även mest utsatta för skador på grund av mycket nederbörd. Södra Halland är ett område där bland annat potatis- och grönsaksodlingar kan ha tagit skada. Potatisodlarna räknar lokalt med ett skördebortfall på tio procent. Våröljeväxterna har drabbats av omfattande angrepp av skadeinsekten kålmal. En stor del av arealen har bekämpats, trots det väntas avkastningen komma att påverkas. Å andra sidan har vädret varit mycket gynnsamt och totalt sett kan det uppväga effekterna av insektsangreppen.

För att spannmål med flera grödor ska mogna behövs torrare och varmare väder under augusti. Skörden av höstkorn och vallfrö har pågått några veckor medan skörden av höstvetete och höstraps precis har påbörjats. Det finns ännu inte några samstämmiga rapporter om hur årets avkastning och kvalitet ligger till. En tidig skörd ger förutsättningar för produkter av god kvalitet och att höstsådd av grödor för skörd 2025 kan ske vid lämplig tidpunkt.

Lantmännen presenterade i början av juli sin prognos för årets skörd av spannmål och oljeväxter. Trots mindre höstsådd än under de senaste åren och en torr försommar kommer Lantmännen i sin prognos fram till att skörden för spannmål kommer att bli normal, det innebär en skörd på 5,4 miljoner ton. Jämfört med förra året är det en ökning med drygt en miljon ton. Prognosen bygger på normalt väder under resterande del av växtperioden. Den höstsådda spannmålen väntas avkasta förhållandevis bäst medan de vårsådda grödorna tog mer skada av torkan under försommaren. Skörden av både oljeväxter och trindsäd väntas bli strax under normal skörd. För oljeväxterna beror det på att nederbördsrik väderlek förhindrade sådd hösten 2023 vilket innebär att årets areal av oljeväxter är mindre än tidigare år.

Vallskörden har hittills varit bra eller till och med mycket bra sett till kvantiteten i de flesta delar av landet. I de sydöstra delarna av landet, som ofta brukar vara

drabbat av torka, har årets vallskörd blivit mycket stor vilket gör det möjligt för många jordbrukare att lägga upp lager inför kommande år.

Den blöta väderleken har lett till ökad risk för bladmögelangrepp i potatisodlingen. Stärkelseproducenten Lyckeby uppmanar sina odlare att noga följa utvecklingen och sätta in åtgärder för att skydda grödan. Hittills har dock väderleken varit gynnsam för odlingen av stärkelsepotatis. Även sockerbetsodlingen har gynnats av bra väder hittills under växtsäsongen.

Höstsådden av oljeväxter tar sin början i första halvan av augusti. Odlarorganisationen Oljeväxtodlarna bedömer att intresset för odling är stort och att det finns möjlighet att arealen åter kommer upp till 100 000 hektar.

Antalet seminerade suggor minskade i juni 2024 för andra månaden i rad jämfört med motsvarande månad under 2023. Hittills i år har antalet semineringar minskat med 0,6 procent. Semineringar av mjölkkor har också minskat under inledningen av 2024 jämfört med föregående år. För perioden januari – april 2024 har antalet seminerade mjölkkor gått ner med 2,5 procent. Minskningen under 2024 är den största som skett under den senaste femårsperioden.

På grund av svag tillgång har priserna på färskpotatis varit högre än normalt både i Sverige och i övriga EU.

Sedan årsskiftet har Sverige varit nettoimportörer av spannmål på grund av en svag skörd 2023. Under perioden januari-maj 2024 har Sverige importerat nästan 200 000 ton spannmål medan exporten uppgått till cirka 100 000 ton.

Djurhållning, djurskydd och djurhälsa

Djurskydd och djurhållning

Årets första utbrott av salmonella på värphöns, av typen enteritidis, har konstaterats på en anläggning med 38 000 värphöns. Detta innebär att ägg från anläggningen återkallas samt att utleverans av ägg är stoppad. Jordbruksverket har beslutat att djuren på anläggningen ska avlivas. I de flesta fjäderfäbesättningar avlivas i regel alla djur i den smittade avdelningen direkt, eftersom det inte är praktiskt möjligt att stoppa smittan på något annat sätt. Jordbruksverket brukar upptäcka mellan 0 och 10 nya fall per djurslag och år hos livsmedelsproducerande djur.

Produktprisstatistik i Sverige och EU

Det finns officiell produktprisstatistik publicerad till och med maj 2024. Avräkningsprisindex för jordbruksprodukter har totalt stigit med 8,3 procent under perioden maj 2023 – maj 2024. Avräkningsprisindex har ökat både för vegetabilier

och animalier, ökningen uppgår till 13,6 respektive 4,0 procent. Producentpriserna har stigit för i princip samtliga produkter. Det mest anmärkningsvärda är att priset för matpotatis har ökat med 75 procent, andra produkter där prisökningarna har varit stora är för oljeväxter med nästan 20 procent och för grönsaker med 13 procent. Bland animalierna har mjölkpriset gått upp med sex procent och med fem procent för nötkött och ägg.

Mellan april och maj 2024 steg producentpriserna med 2,2 procent, prisökningen var störst för spannmål.

Arla höjde priset för både konventionellt och ekologiskt producerad mjölk för juli 2024. Mjölkkpriset är nu det högsta sedan våren 2023, under det senaste året har mjölkkpriset gått upp med en krona per kg. De ledande slakterierna har inte förändrat producentpriserna för kött under juli.

I livsmedelsindustriledet steg priserna med 2,4 procent under perioden maj 2023 – maj 2024. Konsumentpriserna för livsmedel steg med 0,5 procent under perioden maj 2023 – maj 2024. KPIF totalt steg med 2,3 procent under samma period. För juni 2024 har KPIF ökat med 1,3 procent jämfört med juni 2023.

I Euro-området var inflationen 2,6 procent i maj 2024 vilket kan jämföras med en inflation på 2,4 procent för april 2024. Under samma period ökade priserna för livsmedel med 1,8 procent.

Trots att producentpriset för mjölk i Sverige har stigit de senaste månaderna ligger det svenska priset fortfarande lägre än genomsnittet för EU-27 enligt statistik från EU-kommissionen. Det svenska mjölkkpriset är lägre än priserna både i Danmark och Finland. För juni 2024 ligger det svenska producentpriset för nötkött högst av samtliga EU-länder. Det svenska producentpriset för griskött ligger också bland de högsta i EU. Det svenska priset är högre än i de närmaste grannländerna som Danmark, Finland, Tyskland och Holland. Även det svenska producentpriset för ägg låg i april 2024 högre än genomsnittet för EU-27.

Produktionsmedelspriser

Gödningspriserna i Europa och i Sverige är stabila, främst till följd av små prisrörelser för naturgas och urea. Inför kommande säsong antas inte några stora prisförändringar.

Prisförändringarna för foder har varit små under juni 2024.

Produktionsmedelsprisstatistik Sverige

Jordbruksverkets statistik för priser på produktionsmedel avser tiden till och med maj 2024. Under perioden maj 2023 – maj 2024 har produktionsmedelsprisindex

gått ner med 2,1 procent. Prisnedgången har varit störst för energi med 12 procent. Kostnaderna för veterinär och underhåll har däremot ökat. Mellan april och maj 2024 har produktionsmedelskostnaderna varit i stort sett oförändade.

Lönsamhet

Årets skörd blir enligt hittills gjorda prognoser större än under fjolåret, producentpriserna har hittills under året stigit något medan produktionsmedelskostnaderna har fallit. Låg inflation ger möjlighet till att räntan kommer att sänkas ytterligare. Dessa faktorer i samverkan gör att det finns förutsättningar för förbättrad lönsamhet under 2024 jämfört med 2023 förutsatt att till exempel årets skörd kan bärgas under gynnsamma förhållanden.

I detta ärende har den ställföreträdande avdelningschefen Ann-Marie Karlsson beslutat. Frida Svensson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Bengt Johnsson och verksjuristen Emmi Unnerfors deltagit.

Ann-Marie Karlsson

Frida Svensson

Skrivelsen har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.